

зменшився на 0,36 і в 2022 році склав 5,92 на 10 тис дитячого населення. Показник інвалідності дітей внаслідок ЗН, які стали вперше інвалідами в поточному році зменшився на 0,15 і в 2022 році склав 0,68 на 10 тис дитячого населення. В розрізі регіонів країни всі вказані показники мають суттєві відмінності.

Література

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я: НАСЛІДКИ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ ТА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Чік Вадим Михайлович

аспірант

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

vadym.chik@uzhnu.edu.ua

Вступ. Серед найважчих викликів для системи охорони здоров'я провідне місце посідають військові конфлікти, які призводять до значних негативних змін у всіх сферах життя. Різке погіршення медичних, економічних та соціальних умов життя прямо та опосередковано впливають на здоров'я

населення. Повномасштабне вторгнення в Україну в 2022 році спровокувало значні труднощі для функціонування системи охорони здоров'я, обмежуючи доступність медичного забезпечення, особливо в регіонах, які безпосередньо знаходяться в зоні бойових дій [1]. Воєнні дії створюють багатогранні виклики для систем охорони здоров'я: збільшення кількості поранених, зростання інфекційних хвороб, посилення психологічного стресу та травм. Це потребує відповідної реакції з боку держави та міжнародної спільноти для пом'якшення наслідків війни для здоров'я населення. Вплив війни посилюється і через порушення інфраструктури медичних закладів, ускладнюючи надання невідкладної та планової медичної допомоги, що підсилюється додатковими ризиками для здоров'я: погіршенням санітарних умов, нестачею питної води та електроенергії [2]. Військова агресія росії проти України та її жахливі наслідки матимуть довготривалий згубний вплив на фізичне та психічне здоров'я українців [3, 4]. Постійний аналіз впливу війни на громадське здоров'я та функціонування системи охорони здоров'я є важливим для розробки ефективних стратегій подолання наслідків конфлікту та забезпечення належного рівня медичних послуг. Розуміння факторів, що сприяють погіршенню здоров'я населення, та потенційних шляхів адаптації системи охорони здоров'я до нових викликів необхідне для мінімізації наслідків війни та ефективного післявоєнного функціонування.

Мета роботи полягає у вивченні впливу війни на громадське здоров'я в Україні, виявленні основних викликів для системи охорони здоров'я та визначенні можливих шляхів їх подолання.

Матеріали та методи. Використано теоретичний аналіз вітчизняних і зарубіжних джерел щодо наслідків воєнних дій для цивільного населення та системи громадського здоров'я.

Результати та обговорення. Війна в Україні спричинила величезний негативний вплив на стан системи охорони здоров'я та загальний стан здоров'я населення. Розглянемо, яким чином війна вплинула на систему охорони здоров'я та які наслідки вона несе для населення на прикладі зарубіжних та вітчизняних досліджень. Перший рік війни для України був важким, внаслідок

активного руйнування інфраструктури системи охорони здоров'я, що призвело до ускладнення надання медичної допомоги населенню. Тільки за рік було задокументовано 334 напади на 267 закладів охорони здоров'я, з яких 230 об'єктів було пошкоджено та 37 повністю зруйновано [5]. Також варто відзначити значне зменшення доступу до медичних послуг у зонах активних бойових дій. Відсутність доступу до життєво необхідних ліків спричинила підвищення смертності серед пацієнтів з хронічними неінфекційними та інфекційними захворюваннями.

На початок 2022 року в Україні налічувалося близько 245 тисяч ВІЛ-позитивних людей, багато з яких ризикували втратити доступ до лікування через повномасштабне військове вторгнення росії. Війна ускладнила надання комплексних послуг з профілактики та лікування, особливо в південно-східних регіонах, де інфраструктура охорони здоров'я була сильно пошкоджена. Зокрема, у Луганській області в перші три місяці 2023 року було протестовано лише 179 осіб, що на 98% менше порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Схожа ситуація спостерігалася і в Донецькій, Запорізькій та Харківській областях [2].

Водночас зросла й кількість випадків психічних розладів як серед цивільного населення, так і військовослужбовців. За даними ВООЗ, загалом 9,6 мільйонів людей перебувають у групі ризику або живуть із психічними розладами в охопленій війною країні [6]. Реабілітація військовослужбовців, що отримали поранення або страждають від психологічних травм, є критично важливою для їх повернення до нормального життя [4]. Відсутність належної реабілітації може призвести до довготривалих наслідків, що впливають не лише на самих військовослужбовців, але й на їхні родини та суспільство в цілому.

Дослідницькою компанією TGM Research було проведено онлайн опитування, в якому брали участь 2050 респондентів, для оцінки поширеності психічних розладів серед дорослого населення України через 18 місяців після початку війни. Результати показали, що проблеми пов'язані з психічним здоров'ям присутні в майже кожного третього громадянина [7].

Війна не лише руйнує міста, а й отрує наше довкілля, перетворюючи його на джерело загрози для здоров'я населення. Забруднення, спричинене бойовими діями, перевантажує систему охорони здоров'я. Зростає кількість пацієнтів з онкологічними, респіраторними та іншими захворюваннями, пов'язаними з отруєнням організму. Руйнування медичної інфраструктури та відсутність доступу до якісної медичної допомоги ускладнюють ситуацію. Водночас підвищується ризик спалахів інфекційних хвороб через порушення санітарних норм та погіршення умов життя [8].

Висновки. Війна в Україні стала серйозним викликом для громадського здоров'я та системи охорони здоров'я країни, спричиняючи зростання числа інфекційних та неінфекційних захворювань. Невідкладні медичні потреби військових і цивільних осіб створили додаткове навантаження на заклади охорони здоров'я, а руйнування інфраструктури значно ускладнило надання медичної допомоги в зонах конфлікту. Система охорони здоров'я України потребує подальшої трансформації з урахуванням сучасних викликів, а також підтримки міжнародних партнерів, а всебічний підхід до вирішення проблеми допоможе гарантувати ефективне функціонування системи охорони здоров'я та забезпечити якісну медичну допомогу на всіх рівнях.

Список літератури

1. World Health Organization (WHO). Ukraine's health system shows resilience, but barriers remain. 2023. URL: <https://www.who.int/europe/news/item/17-03-2023-ukraine-s-health-system-shows-resilience--but-barriers-remain>.
2. Public Health Center of Ukraine. National response to HIV, TB, viral hepatitis, and substitution maintenance therapy during the war in Ukraine. P. 3-9. URL: https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/National_response_HIV_TB_VH_SMT_war_2023_ENG.pdf.
3. Myronyuk I. S. et al. The attitude of certain categories of the population of Ukraine to personal health during the war against russian aggression. *Wiadomosci lekarskie*. 2023. Vol. 76, no. 8. P. 1883–1887. DOI: 10.36740/WLek202308126.

4. Миронюк І.С. та ін. Наслідки війни з російською федерацією для громадського здоров'я України. *Репродуктивне здоров'я жінки*. 2022. № 8 (63). С. 26-31. DOI: 10.30841/2708-8731.8.2022.273291.

5. Barten Dennis G et al. Attacks on Ukrainian healthcare facilities during the first year of the full-scale Russian invasion of Ukraine. *Conflict and health*. 2023. Vol. 17(1), no. 57. P. 3-6. 2023. DOI: 10.1186/s13031-023-00557-2.

6. World Health Organization (WHO). *Reaching Patients with Severe Mental Health Disorders: WHO Hands Over 12 Vehicles for Community Health Providers in Ukraine*. URL: <https://www.who.int/europe/news/item/12-03-2024-reaching-patients-with-severe-mental-health-disorders--who-hands-over-12-vehicles-for-community-health-providers-in-ukraine>.

7. Martsenkovskyi, Dmytro et al. Mental health in Ukraine in 2023. *European psychiatry*. 2024. Vol. 67, no. 1. P. e27. 2024. DOI: 10.1192/j.eurpsy.2024.12.

8. Hryhorczuk Daniel et al. The environmental health impacts of Russia's war on Ukraine. *Journal of occupational medicine and toxicology*. 2024. Vol. 19, no. 1. P. 2-8. DOI: 10.1186/s12995-023-00398-y.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ АНКЕТИ RAQ-C У ДОСЛІДЖЕННІ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Шепелла Гретта Лайошовна

Аспірант 3 року навчання

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

hretta.shepella@uzhnu.edu.ua

Вступ. Фізична активність є важливою складовою життя людини, а дослідження її рівня у дитячому віці завжди залишається важливою проблемою через погіршення здоров'я дітей та збільшення за останні роки їх чисельності у спеціальних медичних групах. Одним із актуальних шляхів дослідження рівня фізичної активності на сьогоднішній день є метод анкетування та опитування. У проведених нами раніше дослідженнях [1, 2] були встановлені найбільш актуальні та об'єктивні анкети для оцінки рівня активності дітей з достатнім рівнем валідності. Вимірювання рівня активності дітей допомагає розробити втручання та політики, надаючи цінні дані для оцінки ефективності наявних програм і втручань, що дає перспективу для майбутніх ініціатив [1, 2, 3].